

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12' — pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: URAY SANDOR.

Sors és történelem

Sors és történelem egymással összefüggő fogalmak, de nem a mellé-, vagy fölérendelés viszonya van közöttük, hanem a történelem magában foglalja a sorsot. A sztoikusok és Nietzsche a kikerülhetetlen sors vállalásában látták a heroizmust. Minthogy magatartásuk arra irányult, hogy az életet a sorsvállalás útján biztosítsák, szemléletük jellegzetesen történetietlen. A jelen örök kinja (vagy: az örök jelen kinja) hajszolta őket. A gazdátlan örök jelen kényszerével szemben náluk a „heroikus” én áll. „Sorsát senki el nem kerülheti” — él az emberi tudatban a görög moira-képzeten, a mohamedán fatalizmuson keresztül fel egészen napjaink bizonyos közösségi felfogásáig, számtalan variánsban. De a saját sorsára vetett ember kínos ellenmondás foglya: bár „sorsát” el nem kerülheti, mégis maga akarja azt kiharcolni. Ez az illúzió néha népeket is magával ragad. A sorssal folytatott eme „hősi” küzdelemben forradalmárok vagyunk, de „impotens forradalmárok”, akik nem képesek a maguk forradalmát fenntartani (Dosztojevszkij). A legszenvedélyesebb heroikus erőfeszítés vége is — ahogy Jacob Burckhardt mondja — csak egy közönséges emberi sors. Eleinte azt hisszük, hogy tehetünk valamit, később rájövünk, hogy nem tehetünk semmit (Spengler). „Harcra jön minden ember, — S minden harcra bánt a vége” (Ady). Huizinga korunk egyik aggasztó tünetének azt látja, hogy ma csupa félisteneket akarunk nevelni, holott éppen elég volna, ha az embertől csak azt kívánnók, hogy ember legyen. A sorssal annyit bajlódó korunknak azonban harcra hősökre van szüksége!

Sors = isteni ítélet. A „sorsvállaló” felőrli magát az ítélet elleni hiábavaló küzdelemben, s a megfellebbezhetetlenül megsemmisítő ítélet rímületében a halált szolgálja, de nem történelmet alkot. Történelmünk nem a sorsvállalás útján teljesül be, hanem éppen a saját sorsunkról való lemondás útján. Luther meglepő élesen látta — s e ponton Melanchtonnal

szemben is állott —, hogy akkor lesz életünk történelemmé, ha mi magunk nem akarunk a történelem urai lenni. A „sors”-ból akkor lesz történelem, amikor nem kényszer többé, amit magunknak kell legyőzni, hanem feladat, amit meg kell oldani. Történelmet csak a sors kényszerétől függetlenül, szabadságban lehet csinálni, s e szabadság éppen ott van, ahol az ítélet megtapasztalása mellett a kegyelem ígéje is meghallszik. A sors szférájából nem a heroizmus emel át a történet szférájába, hanem Isten felmentő ígérete: „Jól vagyon jó és hű szolgám...” A sors ép azzal válik történelemmé, hogy alkatelemévé lesz a reménység, az eljövendő dolgok valósága. A történelem tehát a sorssal szemben reményben az eljövendő dolgok valóságát tartalmazza, mint többletmozzanatot.

Ha megnyertük és ígéretben bírjuk a „sors sötét hatalmai” alóli felmentést, megértjük, hogy nem nekünk kell „heroikusan” kiharcolnunk a történelmet, hanem az, aki bennünket felmentett, véghez is viszi a mi történelmünket. Tőlünk csak az kívánthatik, hogy ne akarjuk megzavarni Isten történelemformáló munkáját. Ha elfogadjuk az *Ő* történelemalkító munkáját, akkor ez a munka számunkra *kegyelem*, ha *mi* akarunk történelmet csinálni, akkor az *Ő* munkája számunkra *ítélet*. „Elég neked az én kegyelemem” — megszabja a föld és ég határát, visszautal bennünket a saját szféránkba és megóv attól, hogy olyan régiókba merészkedjünk, amelyek előlünk el vannak zárva s ahol — ha urak akarunk jenni — csak a pusztulást és a halált munkáljuk.

Helyzetünk megismerése valamennyiünknek kötelessége, de nem azért, hogy ezen az úton sorsunk intését a saját kezünkhez igyekezzünk ragadni (az Úr Jézus Krisztus sem tekintette „ragadománynak”, hogy emberi testben Isten fia volt!), hanem azért, hogy mint feladatot alázattal és Isten iránti hálával elfogadjuk, reménykedő szívvel Reá bízva a történelem betöltését. **Lukács László.**

Debrecen és a Komáromi Csipkés György bibliafordítása

A XVII. század helvét hitvallású magyarsága körében általános a panasz, milyen nehezen és drágán veheti meg a szentírást. A Károlyi Gáspár által fordított és Szenczi Molnár Albert által revideált magyar bibliakiadások, amelyek 1590-ben Vizsolyban, 1608-ban Hannauban, 1612-ben Oppenheimben, 1645-ben Amsterdamban jelentek meg, nem voltak elégségesek a mindenütt feléjük vágyakozó lelkek szomjúságának eloltására. E nagy biblia-hiányon, ifjabb Rákóczi György, Rédei Ferenc, Barcsai Ákos fejedelmek és Bethlen István pártfogásával 1660-ban Váradon kezdett és 1661-ben Kolozsvárott befejezett, ú. n. váradai biblia sem segített.

Ekkor Debrecen város 80 tagú nagy tanácsa határozta el, hogy a keleti nyelveket értő tudós lelkipásztornak, Komáromi Csipkés Györgynek munkában lévő fordítása szerint, saját költségén kiadja az egész ó- és újszövetségi szentírást. Apafi fejedelem vallásos buzgóságától indítva, mind azért, hogy Debrecen városának terhein könnyítsen, mind pedig azért, hogy a biblia kiadásának dicsősége az övé legyen, híret vevén a készülétnek, megüzente debreceni alattvalóinak, hagyjanak fel e költséges szándékkal, mert ő maga kívánja újonnan kiadni a szent bibliát (1683 dec. 9). Csakhogy a fejedelem sem váltotta be az ígértét. Nemsoká nagyobb gondok szakadtak rá. Meg is halt.

A szatmári békekötés után a debreceni tanács ismét elővette a könyvek könyve kinyomatásának ügyét, ámbar a város még mindig nem heverte ki a hosszú török uralom és a háborúk nyomorúságait, lakosságát pedig a szörnyű pestis nagyon megfogyasztotta. Minthogy saját könyvnyomató-műhelyét a némettség szétrombolta, maga pedig azt kellőképpen újonnan még fel nem szerelhette, a városi tanács tehát Campegius Vitringa európai híru lugdunumi (leideni) hollandussal kötött szerződést 1715 dec. 23-án, Ross Sándor és Fiai eperjesi kereskedők közvetítése mellett. A szerződés 4200 példányra, ezeknek háromféle: aranyozott, ú. n. francia és fehér pergamen kötésére szólt. Magyarország határáig a tengeren és szárazföldön való szállításért a könyvkiadó volt felelős. A bibliák 1717 végére készen voltak.¹

¹ A debreceni biblia címe: „Magyar biblia Avagy az Ó- és Új Testamentom könyveiből álló tellyes Szent Írás a Magyar nyelven, Mellyet a Sidó Chaldeai és Görög nyelvekből Magyar nyelvre fordított és... megvilágosított Comáromi C. Gyoergy S. I. M. D. és D. P. MDCLXXXV. Esztendőben.“ 8. r. 1386 lap + 2 sztlan l. A végén: Szent Dávid Soltári (ford. Molnár Albert) 104 l. Utánnok néhány ének a Miatyánkról, Hiszekegyről és még Máriáról, a Jézus anyjáról is. Az 1685. évszám a fordítás befejezésének ideje lehet, mert az 1678-ban meghalt Komáromi Györgynek a fordításban mások is segítettek, ú. m. Becskeházi István és Kisfalvi Tamás. A biblia címlapján a neve után lévő, egymástól pontokkal elválasztott nagybetűk jelentése = Szent Írás Magyarázás Doktora és Debreceni Prédikátor. A másfélezer lap terjedelmű könyvben sehol sincs jelezve, hol, mikor és kinél nyomták. Nem találtam meg benne Campegius Vitringa nevét sem, akivel a városi tanács a biblia kinyomatására nézve szerződést kötött. Sajnos, szövegét nem találtam meg a levéltárunkban. Pedig talán benne lett volna, kicsoda-micsoda volt Vitringa? Úgy látszik, hogy nem könyvnyomdász, nem is könyvkereskedő, inkább

Belőlük 2915 példány Danzigon, Varsón keresztül 1719-ben el is jutott Dukláig. Maróthi György, a bibliák elébe küldött szenátor egy kis ládában csak 31 példányt vehetett magához. A többit a szepesi kamara, mint szimatikus, meg nem vizsgálta és csempész művet, feltartóztatta. A debreceni tanács eszedésére a kir. kancellária, majd a király közvetlenül maga is megengedte, sőt parancsolta, hogy a bibliák törvényszerű cenzúra mellett bebocsáttassanak. Még is a kassai jezsuiták, akikre gróf Erdődy Gábor egri püspök a vizsgálatot bízta, meg a király döntése előtt nehány száz bibliát megegettek. A valósi türelmetlenségtől fűtött jezsuita páterek, mint egyik tanácsi jegyzőkönyvünkben olvassuk, „az arestalt neo-nyomtatott bibliákban több mint hatszáz tetemes vétkeket találtak contra orthodoxam fidem“. A katolikus egyház tanításával ellenkező ennyi tévedés, elferütes, sérelmes hiba miatt közveszélyesnek és megsemmisítendőnek nyilvánították a Komáromi Csipkés György bibliáját mind a jezsuiták, mind az egri püspök. Mindazonáltal III. Károly megengedte a bibliák visszaadását a debrecenieknek, ha ezek reverzáissal vállalják a leglényegesebb hibák, főképpen a keresztes formula kijavítását. A városi tanács erre késznek is nyilatkozott. Az egri püspök mégsem engedte haza a bebörtönzött szentkönyveket. Sikertelen maradt a debreceniek és a magyarországi négy superintendentia legtekintélyesebb világi urainak 1739-ben és 1741-ben megújított eszedése is.

Gróf Erdődy püspök ép olyan türelmetlen utódja, gróf Barkóczy Ferenc, 1754 nov. 5-én, Szent Imre herceg nevenapján, egyházmegyéjének 140 plébánosa és ájtatoskodó nagy sokaság jelenlétében ünnepélyesen megegetteté Debrecen város bibliáit, mint ahogy a spanyol inkvizítorok szoktak autodafén elbánni az eretnekekkel.

A balsorstól üldözött bibliákból 1285 példány külföldön rekedt. A nagyobbik rész Danzigban, a kisebbik Varsóban. Csak két emberöltő múltával, 1786-ban értesült a debreceni református egyház tanácsa Steinhubel Sámuel eperjesi kalmártól, hogy a bibliák hazaszállíthatók és ő vállalkozik arra 55 hollandi aranyért. A konzisztórium a megbízást megadta; Steinhubel társa pedig a könyveket a Visztulán útnak indította. Ámde a folyó idő előtt befagyott és a szállítmányt egy kis lengyel faluban ki kellett rakni a partra. Ott pedig a galíciai bíróság valamennyit lefoglalta, mert az a kereskedő, akivel Steinhubel a szállításra nézve megegyezett, váratlanul csődbe jutott. A lengyelek azt hitték, hogy a bibliák is a megbukott kereskedő cselekvő vagyó-

a biblia kiadásáért felelős hozzáértőt sejttek benne. Miskolci Ferenc ugyanis, akit a város Szilágyi Tönkö István szeniorral együtt a biblia kefelevonatainak korrigálása végett küldött ki Leidába, saját Naplójában azt jegyezte fel, hogy ők „Lugdunumban Luchtman Sámuel uram officinájában (apud Viduam Boxianam) dolgoztak.“ Ez a L. Sámuel fia lehetett Luchtman Jordán leidai nyomdásznak, aki 1686-ban egy magyar theologus latinnyelvű értekezését nyomtatta ki. Campegius Vitringa pedig alighanem egy személy az ugyanezen nevet viselt nagyhirű franekeri egyetemi tanárral, aki ott 1683–1709 közt hittudományokat, egyháztörténetet adott elő és akit Szabó Károly R. M. Könyvtárának III. kötete sokszor fölemlít. Komáromi Cs. György bibliájának rézmetszetű címlapján a Debrecen város címerében ábrázolt bárány is szemléltető.

nához tartoznak. Steinhubelnak kellett esküvel bizonyítania az ellenkezőt.

Végre sok hányattatás, ulyssesi bolyongás után a késmárki és debreceni harmincad hivatalokon keresztül 1789 aug. 9-én hazaérkeztek a halálos ítélet végrehajtását elkerült szentkönyvek. A jezsuiták, akiknek rendjét XIV. Kelemen pápa 1773-ban világszerte feloszlatta, most már nem állhattak elibük. Tiszteletes Benedek Mihály prédikátor kilenc ládából háromféle kötésben 1069 bibliát szedett ki. — Másfélszázat a nedvesség és penész miatt használhatatlannak talált. A javát a konzisztórium példányonként 5 és 6 rajnai frton áruba bocsátotta.

Debrecen városának a XVIII. század elején még egy vallást követő polgársága ereje megfeszítésével csakugyan fejedelminek mondható nagy összeget áldozott a Szentírás kinyomatására, majd a fogságból kiszabadítására. Szücs István, utána mások is, akik e bibliakiadás történetével foglalkoztak, 16—17 ezer frt. költségről tudnak. Holett Debrecen város házipénztára egyedül Campegius Vitringának többet fizetett ki a mondott összegnél, megbízottjai, Ross Sándor és fiai közvetítésével. A város azon korbéli számadásaiából látható, hogy Rossék tizenöt nyugtáikra Vitringa számára összesen 21,390 magyar frtot és 4 dénárt vettek fel. A nyomtatás költségeihez kell számítanunk a leideni nyomdába Debrecenből kiküldött magyar korrektorok kétesztendei díjazását, 1152 magyar frtot. A tanács ezt a különleges, különösebb tudást, lelkiismeretes gondosságot kívánó munkát a Kollégium volt széniorára Szilágyi Tönkö Istvánra és Miskolczy Ferenc tipográfusra bízta.¹

A biblia költségeinek másik jelentékeny csoportja gróf Erdődi püspök és a jezsuiták akadékoskodásai miatt halmozódott fel. A rabba tett bibliák kiszabadítása végett Kassára, Váradra, Egerbe, Kalocsára, Pozsonyba, Bécsbe és Prágába tett utazások költségei 1719 febr. 7-től fogva, amikor Baranyi Mihály szenátor először járta meg a császárvárost, 1724 aug. 17-ig, amikor Keckeméti András notáriusunk majd egy évi távollét után Prágából hazaérkezett, összesen 6130 m. frt. 83 dénárba szaporodtak. A biblia dolgában később is merültek fel kiadásai a városnak, de ezeket nem kutattuk fel. Ellenben az egyház levéltárából kikapartam a Lengyelországban künn rekedt példányok hazaszállítására 1786—89. években fordított költségek tételeit. Ezek együtt 1157 frt 39 dénárt tesznek.

A költségek harmadik csoportjáról sem hallgathatunk. Annak a kornak felfogása semmi bec-

¹ Szilágyi Tönkö Istvánt a tanács nem sokkal a biblia elkészülte után, 1721-ben, meghívta a filozófia és görög nyelv professzorságára. Később a természet- és népjogot tanította a Kollégiumban 1751-ben történt haláláig. — Miskolczy Cs. Ferenc tanult és művelt könyvnyomtatómester. 1697-ben Kolozsvárott, 1701-ben Bâselben Tisch Jánosnál, 1708-ban Lőcsén Brewer Sámuel örökösei nyomdájában dolgozott. Ekkor jelent meg ott Pápai Páriz Ferenc híres latin-magyar, magyar-latin Szótára. Az elején Miskolczytól is olvasható egy vers, mely a szerzőt magasztalja, mégpedig magyar nyelven. Miskolczy 1711—15. közt Debrecen város úra üzembe helyezett nyomdáját bérlettel kiévi 180 frtért. 1720-tól fogva mint eskütt polgár a nyomda felügyelője, később szenátorságot viselt. Érdekes Naplóját 1905-ben a Kollégium könyvtárában láttam R. 684. sz. jelzés alatt.

telenítőt, megalázót nem látott abban, ha ügyesbajos egyének, testületek ajándékokkal igyekeztek maguk felé hajlítani a méltóságok, befolyásos nagy urak jóindulatát és pártfogását. Debrecen város legrégibb számadókönyveiben, még a XVIII. században is sűrűn fordulnak elő ilyesféle bejegyzések: egy patrónus urunknak discretioban ennyi meg ennyi. A discretio tárgya különféle. Legtöbbször körmőci arany, érmelléki bakar, tokaji aszúbor, gulyabeli, sőremarha, hátasló, dohány és mindenütt kedvelt debreceni szappan. A megajándékozott patrónus nevét ritkán írták be; mégis valamely megjegyzés, mellékkörülmény elárulja, kinek udvaroltak eleink a kedveskedő ajándékkal, vagy azt, hogy miért?

A bibliák fogságból kiszabadítása érdekében tett kalocsai, pozsonyi, bécsi, egri utakhozhozható összeköttetésbe az 1720 ápr. 13., jún. 19., dec. 31. 1721 jún. 21., szept. 10 és 1723 május 18-án elszámolt discretiok értékei, összesen 2909 frt 98 dr. Huszonhat általag aszúbor, be nem vallott mennyiségű essentia, tizennégy tehén, egy bika és 100 körmőci arany ára volt ez. A számadások névszerint is megemlítik, mint megajándékozottakat kardinális gróf Csáky Imre kalocsai érseket, az Egerben tartózkodó nyitrai püspököt és Eittel bécsi ügynököt.

Hiteles forrásokból kimutathatólag Debrecen város házipénztára legalább is 31,582 m. frtot és 85 dénárt, a református egyház 1157 magyar frt és 39 drt költött a Komáromi Csipkés György fordítása szerinti való bibliára. A végösszeg kevés híján **harminchéromezer forint** (32,740.24 m. frt.). A debreceni református polgárság olyan időben (1715—1725 közt) hozta meg a szentírás terjesztéséért ezt az áldozatot, amikor a város közjöveldelmei nem mentek többre átlag évi 26—27 ezer forintnál. Bevételei a királyi és hadiadókkal együtt is alig érték el az ötvenezeret.

Ezért és sok más hasonló nemes nagy tetteivel érdemelte ki Debrecen *Huszár Gáltól*, az első debreceni könyvnyomtatótól már a XVI. század közepén a „*Magyarország és Erdélyország világtó lámpása*“, *Jókaitól* a „*kálvinista Róma*“, *Sayous Eduárdtól*, a magvarság svájci barátjától a „*magyar Genf*“ megtisztelő nevet...

Zoltai Lajos.*

Népszerű biblia

A nemrégiben lefolyt debreceni szépsikerű biblia-konferencián egyik előadáshoz kapcsolódva kérelmet terjesztettem elő a most alakuló Magyar Biblia Társulathoz: olcsó, népies, szemelvényes biblia kibocsátása iránt; abban a felfogásban, hogy amennyiben előlről kell kezdeni a biblia kinyomatását, olcsóbban lehet forgalomba hozni a kisebb terjedelmű szemelvényt, mint az egészet s ekképpen jobban elősegíthetjük annak terjesztését. Gondoltam természete-

* A debreceni Kollégium egykori széniorának, a debreceni Déry Múzeum első igazgatójának nagyértékű tanulmányát, hátrahagyott írásából kegyelettel közöljük. (Szerk.)

tesen a tartalmi szempontokra is, amelyeknek részletes kifejtésére azonban sem ott, sem itt nem tartom magamat egészen illetékesnek.

Felszólalásom ellenzést váltott ki. Az ellenző nagyérdemű lelkipásztor és valláspedagógus azt vetette indítványom ellen, hogy a biblia bizonyos részeinek kihagyásával a tiltott gyümölcs után való vágyakozást keltenénk fel az iskolás ifjúságban.

Sietek megnyugtanni az efelől aggódotkat azzal a tapasztalatommal, hogy pl. Vergilius Aeneisének mind a 12 énekét sem adjuk a tanulóifjúság kezébe; mégsem kell attól tartanunk, hogy jobban keresnek a kihagyott részek olvasását. Sőt Vörösmarty Zalán futása, vagy Arany Toldi szerelme című művei is szemelvényes kiadásban forognak az ifjúság kezén és megfelelnek a célnak.

Az ifjúság és a nagyközönség igényei olvasmány tekintetében elég közel járnak egymáshoz.

A bibliának nem csak az úgynevezett tilos részei hagyhatók el a nagyközönségnek szánt kiadványból, hanem azoknál még inkább a felesleges névlajstromok, többször ismétlődő és túlságos terjedelmű háborúságok vagy szűk körre vonatkozó történetek stb. És elhagyásuk elő fogja segíteni a biblia megszeretését.

A szemelvényes biblia kibocsátása nem az én gondolatom. Ott a konferencián mindjárt felemlítettem az Országos Református Tanáregyesület kiadásában megjelent, de már elfogyott Szemelvényes Bibliát, melynek kiadását évekre visszanyúló alapos fejtegetések és megfontolások előzték meg. Egyetemes Konventünk már az 1901. évi 38. sz. határozatával kibocsátott új középiskolai tantervben, mint kívánatos kézikönyvet emlegeti; 1902. évi 70. sz. határozatában pedig, miután megállapítja, hogy „az egyházkerületek megegyeznek abban, hogy a bibliai szemelvényeket elfogadják“, elrendeli azok kiadását. A kiadásra ugyan még évek múlva kerül sor, mikor az egyetemes tanügyi bizottság rá pályázatot hirdet, a beérkezett pályaműveket a legjelesebb szakemberekkel elbíráltatja. Akkor ugyan az a vizsgálati helyzet állt elő, hogy a szemelvényes biblia drágább volt, mint az angol pénzen kiadott teljes, az iskolák mégis nevelési érdekből annak használatát fogadták el.

Azok a szempontok pedig, hogy felesleges terjedelmű, vagy éppen unalmas részek a biblia terjedésének nincsenek hasznára, ma is változatlanok. Ha szabad egy kissé sántikáló példázatot hozni fel, az arany sem tisztán, készen fordul elő a bányában, hanem nálánál sokkal nagyobb mennyiségű törmelék-közet közt, tehát azon módon forgalomba nem hozható, fel nem dolgozható, hanem hosszas kiválogató eljárásnak vettetik alá, míg a közönség kezébe kerülhet. A bányászoknak és aranymosóknak ezt a feladatát a századok mélyéből reánk maradt szentírási anyagon is el kell az ahhoz értőknek végezni, hogy megtisztultan és csak a szükséges terjedelemben kerülhessen a nem egészen arra érett olvasók elé.*

Szeremley Béla.

* A cikk trója iránti tiszteletünk és nagybecsülésünk bizonyosságául adjuk közre e jóakarató sorokat — bár nem minden megállapításával értünk egyet. (Szerk.)

HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

ALSÓSZABOLCS-HAJDÚVIDÉKI EGYHÁZMEGYE.

A hajdúszoboszlói Keresztyén Ifjúsági Egyesület, amely felbecsülhetetlen munkát végez Isten országának az Ifjúság körében való terjesztésén, jelentős naphoz érkezett. Ugyanis október 31-én, vasárnap délelőtt fél 11 órai kezdettel Hajdúszoboszlón, a városháza tanácstermében ünnepi közgyűlés keretében ünnepelte fennállásának tízéves évfordulóját. A jubileumi ünnepséget szombaton este 6 órai kezdettel vallásos estély vezette be. A színiültig megtelt református templomban Dr. Teleki László gróf, a pestkörnyéki református egyházmege gondnoka, a Keresztyén Ifjúsági Egyesület nemzeti szövetségének ügyvezető elnöke tartott igen értékes és gondolatokban gazdag előadást „A Keresztyén Ifjúsági Egyesület a nemzet szolgálatában“ címen.

A vasárnap, október 31-i délelőtti ünnepi közgyűlésen a KIE nemzeti szövetség ezüstkoszorús KIE-jelvényvel tüntette ki azokat az ifjakat, akik az elmúlt tíz év alatt jelentősebb munkásságot végeztek a hajdúszoboszlói Keresztyén Ifjúsági Egyesületben. A nagyszabású szép ünnepséget vasárnap este 6 órakor reformációi emlékünnepelely fejezte be. A tízéves fennállási ünnepségre Debrecen ifjúsága köréből is többen átmentek Hajdúszoboszlóra. A jubiláló egyesületet eme nagy évfordulója alkalmából szeretettel köszöntjük!

BIHARI EGYHÁZMEGYE.

Hírek a nagyvárad-réti egyházrészről. Lélekemelő ünnepség zajlott le október 17-én vasárnap délután a nagyvárad-réti református egyházrész imaházának kultúrtermében. Az egyházrész műsoros délutánra hívta meg a helybeli hadikórház sebesültjeit, és az előadás szünetében megvendégelték őket az adakozó lelkű egyháztagok.

Ifj. Nyeste István nagyvárad-réti segédlelkészt a hegyközsáldobágyi egyházközség presbitériuma október 24-én tartott ülésén egyhangúlag hívta meg Asztalos Ferenc tragikus halálával megüresedett lelkipásztori állásra. Az esperes az egyházközség ideiglenes lelkigondozásával Dr. Szabó Lajos nagyvárad-réti lelkipásztort bízta meg.

Súlyos csapás érte Orth Győző egyházkerületi missziói lelkészt. Hatesztendő fiát vesztette el, tragikus hirtelenséggel. A kegyelmes Isten vigasztalja meg a bánatos szülői és testvéri szíveket.

A nagyvárad-réti református Nőszövetség munkadélutánján eddig 200 drb. ruha készült el hadigondozottaink részére. A nőszövetség tagjai újból elvállalták egy nyolcgyermekes családban a keresztszüleséget.

„Az Evangéliumi Munkásszövetség programja“ címen kezdi meg vallásos estéinek sorozatát a nagyvárad-réti „Református Férfiak Szövetsége“. Az első előadást: „Egyházi életünk újjászületése“ címen Dr. Szabó Lajos lelkipásztor tartja.

Reformáció emlékünnepelelye a nagyvárad-réti református egyházrészben. Méltó keretek között ünnepelte meg ez évben is a reformáció emlékünnepelelyt a réti reformátusság. Délelőtt 10 órakor ünnepi istentisztelet volt az Árpád vezér-úti református templomban. Az ünnepi beszédet Dr. Szabó Lajos lelkipásztor mondta. Az úrasztalánál ifj. Nyeste István segédlelkész szolgált. Istentisztelet keretében közreműködött a Sztáray Mihály-énekkar Soós András kerületi karnagy vezénylete mellett. Délután 4 órakor gyermekistentisztelet volt, amelyen Kecskés Balázs hitoktató lelkész tartott bibliamagyarázatot. A vasárnapi iskolás gyermekek szavazatokat és énekszámokat adtak elő. Este fél 6 órai kezdettel vallásos-ünnepség volt a kultúrtermében a következő műsorral: 236. dicséret. Közös ének. Ünnepi megnyitót mondott Dr. Szabó Lajos lelkipásztor. „A négyszázéves reformáció“ címen vetített képes előadást tartott Bordás István gépipari iskolai oktató. Szavazatok és énekszámok után: 237. dicséret és a Himnusz. Közös ének. Önkéntes adományok szegény iskolásgyermekek tankönyvszolgáltatásáért.

NAGYBÁNYAI EGYHÁZMEGYE.

A nagybányai egyházmege Szatmárnémetiben szept. hó 17-én tartotta ezévi rendes közgyűlését, amelyen a gondosan összeállított tárgysorozat szerint 54 ügy nyert elintéztést.

Oláh Sándor esperes bibliaolvasása és imádsága után Dr. Bösörényi Emil egyházmegyei gondok megnyitója következett, majd az esperesi jelentés tárgyalatott, amely kinyomatva, a gyűlés alkotó tagjainak előre megküldetett. Ennek során megállapítást nyert, hogy bár az egyházak életében tapasztalható munka és eredmények általában kielégítőek, itt-ott van közöny, kedvetlenség is, amelynek eloszlásában az örállókra vár az Anyaszentegyház Ura! Ezért sürgeti az esperesi jelentés a belmissziói munkák kiépítését, rendszeressé és hatályosabbá tételét, mindezeket keresztül a református öntudat ápolását és öntudatosítását, a szórványgondozás feladatainak teljesítését, számbaveszi egyebek mellett a presbiteri szövetséggel való kapcsolatok és sürgeti mindenkifelett az egymásért való felelősségnek a valórávalását. Az időszaki esperesi jelentés beszámol a tavaszi generális vizitációról, Püspök urunk szolgálatáról, melyeknek hatása és eredményei sehol sem maradtak jó hatások nélkül, s amelyekért a közgyűlés mélyeség hálával adózik Püspök urunknak! A lelkészi és tanítói karban történt változások tudomásulvétele után beiktatta a közgyűlés az újonnan választott egyházmegyei tanácsbírákat: Gyöngyösi Bálint nagykolesi, Zsurky József nagypaládi lelkipásztorokat, Dr. Csóka László polgármester, Kanizsai Jenő lázári földbirtokos, Dr. Csaba László főszolgabíró, Molnár János főbányatanácsos, ifj. Helmezy József aranyosmeggyesi földbirtokos világi tanácsbírákat, akiknek nevében Dr. Csóka László polgármester mondott köszönetet és ajánlotta magukat az Anyaszentegyház szolgálatára. A számvévszék, tanügyi, missziói, vallásoktatói bizottságok gondosan előkészített jelentéseinek tudomásulvétele után az egyházközségek felterjesztései tárgyalattak, ezek közül különös örömmel vétetett tudomásul az erdéli fiókegyház missziói egyházközséggé szervezésének, a szatmárhegyi önálló vallásoktató-lelkészi állás és a színérváraljai második tanítói állás szervezésének ügye. Sajnos azonban, hogy a délután folyamán bírósági ügyekkel is kellett foglalkozni.

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE.

Reformációi emlékünnepelel Nagykárolyban. Vasárnap délután öt órakor tartott meg a templomban, melyet az érdeklődő közönség teljesen megtöltött. A helybeli evangélikus lelkész bibliaolvasása és előimája nyitotta meg: majd Lapunk felelős szerkesztője, Uray Sándor debreceni lelkipásztor tartott ünnepi beszédet (Mit köszönhetünk a reformációnak?), két művészi énekszám (Gönczy Violától) és két középiskolai növendék szavalata után, Gönczy Sándor helybeli lelkipásztor zárta be az áldásokban és tanulságokban gazdag templomi ünnepélt.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

Református napok Szatmáron. A szatmári, nagybánya és nagykárolyi egyházmegyék gazdag programmú konferencián vettek részt Szatmáron október 23-26. napjain. Külön volt konferenciájuk a lelkészeknek, tanítóknak, lelkésznek, tanítónak, presbitereknek, férfiaknak, nőknek, fiúknak, leányoknak, középiskolás fiúknak és középiskolás leányoknak. Közös alkalmak voltak a vasárnap délelőtti istentiszteleten kívül a négy esti templomi ünnepélt. A rendezés munkája bár az egész szatmári gyülekezeté volt, de az Evangéliumi Munkásszövetség jegyében történt. Az előadók között volt Dr. Vasady Béla professzor, aki Szatmár legfiatalabb temploma nevéhez fűzve mondani valót, a hazatérésről beszélt, s annak egyes fajait elemezve ama nagy, eschatologiai hazatérésre mutatott reá, mely az igazi, a mennyei Hazába való megtérés lesz. Előadást tartott még „A református nő a református egyházban” címmel, s reggeli áhítatot végzett. Dr. Soós Béla professzor „Az élő hit” s „A Szentírás a református leány életében” címmel tartott előadást, hívő bizonyágtétellel. Egyik templomi ünnepélt igehirdetését is ő végezte II. Tim. 3:1-5. és 17. alapján. Muraközy Gyula budapesti lelkész a vasárnap délelőtti igehirdetését végezte, a bábeli torony építését véve textusul. Igehirdetésében hívő bizonyágtétellel mutatott reá bábeli világunktól idegen szellemi helyre, melyben megértés, béke, testvériség van. Előadását „A küzdő egyház” címmel tartotta meg. Gáspár Béla lelkész „A Szentírás a református férfi életében”, „Evangéliumi nevelés iskoláinkban” címmel, Farkas József „Krisztus a diák életében”, „Az öskeresztyénség női misszionáriusai” Dr. Vasady Béláné: „A lelkipásztorné hite és szolgálata”, Farkas

Józsefné „Az élő hit”, „Hit és engedelmesség”, Unger Béláné „Krisztus élete bennünk és általunk”, Pógyor István „Mottó János”, Makkay Miklós és Tamás Ferenc több előadással állították munkájukat Isten szolgálatába. A három egyházmegye esperesei az esti igehirdetését végezték, míg Szatmár megye főispánja a megjelenteket vasárnap reggel üdvözölte. Az esti ünnepélyeken művészi számok is voltak: Dr. Vasady Béláné kedves költeményeiből olvasott fel, Varga Ferenc lelkész vitéz Csecskedy Károly orgonakíséretével énekelt, s az Iparos Otthon Dalköre szintén énekével működött közre. A konferencia három és fél napja áldásokban igen gazdag volt.

I R O D A L O M

Jézus élete 126 tanítás a négy evangélium alapján. Írta: Dr. Tomay Dezső református lelkész, Dr. Makkai Sándor volt erdélyi püspök, egyetemi ny. r. tanár bevezető tanulmányával, a vasárnapi iskoláról. A szerző és a kiadó: Dr. Vasady Béla előszava után Dr. Makkai Sándor tanulmánya következik, melyben a vasárnapi iskola történeti kialakulását és elvi ismertetését adja. A vasárnapi iskola az egyház missziói tevékenysége a gyermekek között. Nem azonos az iskolai vallástanítással és azt nem pótolja. Szól a vasárnapi iskolai munka tartalmáról és az összejövetelről. Ezután következik Tomay Dezső 126 tanítása. Ezek a tanítások az „Igazság és Élet” hasábjain már megjelentek, amelyek most teljesen átdolgozva, önálló kötetben kerültek nyilvánosságra. Jézus élete, tanításai, csodatételei, halála, feltámadása, mennybemenetele vannak feldolgozva a gyakorlati szempontok követelményei szerint, alkalomszerinti sorrendben. Vázlatos feldolgozások ezek, amelyek vasárnapi iskolában, ifjúsági összejövetelen, bibliakörben, házi istentiszteleteken stb. egyképpen használhatók, megfelelő alkalmazással. Minden tanítás elején alapige és ének, a végén szintén ének és aranymondás következik. Fiatal lelkészeknek és gyülekezeti munkásoknak hasznos segítség ez a könyv. Melegen ajánljuk. A könyv terjedelme: 264 lap.

Dr. E. M.

A szociálpolitika bibliai alapja és történeti fejlődése. Doktori értekezés. Írta: Nagy Mózes Erzsébet. Egyesült Női Tábor kiadása. Budapest, 1942. 98 lap. A mű hat fejezetből áll, melyeknek címei a következők: Mi a szociálpolitika? Az Ó- és Újszövetség szociális alapelvei. — A társadalmi törekvések történeti fejlődése. Az egyházatyák szociális tanításai. — Munkásvédelem és agrárpolitika a Szentírásban. A XIX. század szociális szervezkedései. — A XX. század szociálpolitikája állami, társadalmi és evangéliumi intézmények alapján. — Hazánk szociális megmozdulásai és feladatai állami, társadalmi és egyházi intézményekben. — A jövő szociálpolitikája a Szentírás alapján. Az örök cél: utópia vagy lehetőség? — A fejezetcímekből is látszik, hogy nemcsak igen érdekes, hanem nagyon aktuális témakört választott a szerző. A könyv végén közölt forrásmunkák jegyzéke mutatja, hogy alapos munkát végzett. A könyv tudományos elbírálása nem a mi feladatunk. Azért azonban hálásak vagyunk, hogy a szociális kérdést a bibliából igyekszik eredeztetni és magyarázni.

Dr. E. M.

„Az Úr pedig...“ Jónás próféta könyvének gyülekezeti magyarázata. Írta: Péter János. Sylvesterkiadás. 30 lap. A könyv öt fejezetből, öt magyarázattal áll: Jónás jele, Irgalmatlan vihar — irgalmas Isten, Szentől-szemben halállal, Istennel, „A niniveiek pedig...“ és végül: Befejezetlen vég. Mélyenszántó magyarázatok ezek az engedetlen emberről és a kegyelmes Istenről. A ma nemzedékének sem adatott más jel, mint a Jónás jele. „Mi gonoszt gondolunk, de azt Ő jóra gondolja fordítani.“ Ha mi hűtlenek vagyunk is, Isten hű marad. Nagy vigasztalás és erőforrás ez a ma hánykódó embere számára. — Megrendelhető a szerzőnél, aki a „Református Jövő“ szerkesztője.

Dr. E. M.

K R Ó N I K A

Dr. Ember Ernő kinevezése. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dr. Ember Ernő debreceni kollégiumi gimnáziumi tanár, igazgatóhelyettes az állami gyakorló gimnáziumhoz rendes tanárrá kinevezte és szolgálattételre a debreceni gyakorló gimnáziumhoz osztotta be. Ember Ernő távozásával a református gimnáziumot érzékeny veszteség érte.

A debreceni Theologus Gyülekezet 1943 október 31-én délután 5 órakor reformációi emlékünnepelet rendezett a Kistemplomban, a következő műsorral: 1. 236. dics. 1—2. verse. Éneklé a gyülekezet. 2. Ünnepi beszédet mond: Dr. Soós Béla egyetemi ny. r. tanár. 3. Orlando di Lasso: Zsoltár. Éneklé a Kántus. 4. Ady Endre: Krónikás ének 1918-ból, XLVI. zsoltár: Az Isten a mi reménységünk... Elmondja: Nánási Mihály th. 5. Mácsai: Térj magadhoz drága Sion. Éneklé a Kántus. 6. Zárószót mond: Pokol Béla kollégiumi szénior. 7. Gyülekezeti ének: XC. zsoltár 1. verse. A Kántust Szigethy Gyula főiskolai ének- és zenetanár vezényelte.

D. Dr. Révész Imréné főtisztelendő asszony évek óta minden tél kezdetén egyházzenei hangversenyt rendez a debreceni Kistemplomban lelkészövegyeink és árváink támogatására. Most is készül az áldott munka. Határnapja ki is van tűzve december 15-re. A főtisztelendő asszony felkérte a különböző egyesületeket és csoportokat, hogy erre az időpontra ne tűzzenek semmiféle terminust, ami a jótékony templomi ünnepély sikerét gátolná. Mindenki megérti, hogy a helyzet egyre súlyosabb: lelkészövegyeink és árváink megélhetése napról-napra nehezebb. Jön a kemény tél és nincs fűtőanyag. „A szegények osztályrészét Isten a gazdagoknál tette le.“ Legyen áldott, aki az élet „szemérmes szegényeinek“ ügyét így a szívére öleli...

Évnyitó istentiszteletek Debrecenben. Isten irgalmából a debreceni iskolák kapui november hó 3-án feltáruktak. November 2-án voltak az évnyitó istentiszteletek. Megható látvány volt, amint a munkakedvtől sugárzó gyermekek és ifjak valósággal ellepték templomainkat. A Nagytemplomban a Kollégium különböző tagozatai gyülekeztek. A Kistemplomban a Dóczy-leánynevelőintézet kedves ifjú népe foglalt helyet. A többi templomokba a nem-református iskolákba járó református növendékek, valamint a református elemi iskolák gyermeksege sorakozott. Mindenütt igehirdetési istentiszteletek tartottak. Ott voltak szép számmal a szülők is. Együtt szárnyalt fel az ének és imádság az új iskolai év zavartalan munkájáért és a szebb jövőért, az Isten országáért, melyért nem szűnünk meg könyörögni és esdekelnünk.

Az érbogyoszlói református egyház fenntartási céljaira özv. Eöry Endréné szül. Arany Józsika Emma 600 P-t adományozott. Özv. Eöry Endréné édesapja, Arany György 1862—1907-ig volt lelkipásztor Érbogyoszlón s ott is van eltemetve. Adományozó szülei és Arany István testvérbátyja emlékezetére küldte ezt az összeget. Isten áldása legyen a nemeslelkű adakozón.

Három drágagyöngy. Három különböző távlatból hozzuk és helyezzük olvasóink elé ezt a három drágagyöngyöt: nem csupán azért, hogy tudomást vegyünk róluk; még az is kevés volna, ha gyönyörködne rajta;

életünket és szolgálatunkat kell ezekkel meggazdagítanunk... Az első gyöngyszemet a dunántúli egyházkerület multheti közgyűlésének jegyzőkönyvéből hozzuk, hol a sok rideg adminisztrációs akták végtelennek látszó sorozatából annál kedvesebben csillan fel ez a biznyságtévé szó:

„Kéri közgyűlés különösen a lelkipásztorokat, hogy legyenek meg nem alkuvó biznyságot Jézus Krisztus kijelentésének valósága mellett s lelkipásztori szolgálattal, igehirdetésükkel, pásztorlásukkal, missziói munkálkodásukkal mulassák meg, hogy ezernyi fenyegetés és bizonytalanság között is biztos a cél, amely felé haladnunk kell.“

A másik gyöngyszem Dr. Raffay Sándor budapesti ev. püspök évi jelentéséből van kiragadva; méltán sorakozik az előbbi mellé:

„E helyről is felhívom lelkészeink és egyházi vezetőink, de összes híveink figyelmét is a szerte jutkározó alpróféták kártevő munkájára s kérem, erősítsék a gyöngyöket és vigyázzanak azokra, akik halófélben vannak. A hamis próféták által részben eltérített pünkösdistákkal szemben azoknak zöme továbbra is igyekszik egyházunk kebelében megmaradni és lelkének evangéliumi szükségletét velünk és közöttünk légiteni ki. De mert az Úr jövendölése abban is beteljesedett, hogy sok hamis próféta támad majd és sokakat félrevezetnek, kell, hogy naponként való jóhászokodásunk legyen: Uram, adj nekünk hitet“ (Luk. 17. 5).

Végül a harmadik gyöngyszem a kolozsvári theol. fakultás évnyitói ünnepélyén elhangzott ünnepi beszédből vétetett: nem kell kommentár hozzá, magáért beszél:

„Krisztus elszánt követése egészen a keresztborozásig egyenesen azt jelenti, hogy nem elég a Krisztus ügyét csak becsületesen és tisztességesen szolgálni, még az sem elégséges, hogy lelkesen és odaadással szolgálja valaki azt, hanem úgy kell szolgálni, hogy bármilyen körülmények között készen álljon vállalni a Krisztus keresztjében való közösséget: a vértanúságot. Csak az méltó Krisztushoz, akinek az élete sem drága oda szánni azt az ő szolgálatára.“

Ebből az elszánt szolgálattól merőben új életfelfogás és merőben új életirány következik. Az, aki kész felvenni a Krisztus keresztjét, megszabadul az önző vágyaktól, amelyek a saját testi Énjének dédelgetésében pusztítják az élet igazi javait. Az ilyen ember többé nem a láthatókra néz, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók (II. Kor. 4: 18). Az, aki kész a vértanúságot követni Krisztust, többé nem alkuszik és nem egyezkedik a bűn fejedelmével, a Sátánnal, hanem tüzet vet, fegyvert ragad minden büzhödt, romlott béke ellen s a mártíromság hősiességével küzd a Sátán birodalma ellen.“

...Mindhárom gyöngyszem oldalán ott tükröződnek a mai nehéz idők felre nem ismerhető jelei: a mi tanulságunkra...

Az egyházkerületi középiskolai felügyelő két jelentése kinyomatva szétküldezték az egyházkerületi közgyűlés alkotótágjaihoz, mint az őszi közgyűlés tárgyalási anyaga. Az egyik jelentés a tiszántúli református egyházkerület liceumainak és tanító(nő)képzőintézeteinek 1942—43. iskolai évi állapotáról szól: ennek rendjén az egyházkerület négy tanító(nő)képzőjéről nyerünk gondosan készült, széles távlatú képet. Ezek az intézetek: a debreceni Kollégium tanítóképzőintézete (alapított 1855-ben); a debreceni Dóczy-leánynevelőintézet tanítónőképzőintézete (alapított 1901-ben); a nyíregyházi Leánykölvineum tanítónőképzőintézete (alapított 1928-ban); végül a szatmárnémeti Leánynevelőintézet tanítónőképzőintézete (alapított 1903-ban és szünetelt 1924—1941. években). Fitanítóképzőintézete tehát az egyházkerületnek csak egy van: a debreceni Kollégiumban. Ez korántsem pótolja a szükségletet, annál inkább, mert a férfitanítói állások száma sokkal több. (Így érthetjük meg egyházkerületünk ama jogosult törekvését, hogy még egy fitanítóképző állítsassék fel.) A másik felügyelői jelentés az egyházkerület polgári iskoláinak 1942—43. tanévi állapotáról szól. Polgári iskoláink száma nyolc. Alapítási évük szerint így következnek: Hajdúböszörmény (leány) 1901. Debrecen (leány) 1916. Berettyóújfalú (leány) 1917. Nagyvárad (leány) 1919. Makó (fiú) 1923. Nyíregyháza (leány) 1926. Debrecen (fiú) 1929: és Szatmárnémeti (leány) 1941.

Debrecen sz. kir. város 1944. évi költségvetése, hatalmas albumalakú könyv, közel 300 oldalnyi terjedelemmel, most hagyta el a nyomdát. Igen tanulságos kép tárul elénk a nemes város életéről, nagy problémáiról, fenkölt célkitűzéseiről: a számok tükrében. Nem is gondolnók, hová elér

a város segítő keze, hogy a kultúrát és a keresztyén eszményeket támogassa. Pár adatot, amely minket érdekel, közlünk a költségvetésből. A hülfelekezetek segélyezése címtétel alatt az 1944. évre összesen 18,939 P van beállítva; ez a költségvetési tétel az 1943. évvel, szemben 1489 P emelkedést jelent. E globális összegből, a debreceni református egyházra esik 5849 P készpénzsegélyezés és 5650 P természetbeni segélyezés. A róm. kath. egyházra 2281 P készpénz, 2000 P természetbeni segély. A gör. kath. egyházra 182 P készpénz, 400 P természetbeni segély. Az ág. h. ev. egyházra 40 P készpénz, 400 P természetbeni segély. A nyírmartonfalvai református egyházra 1137 P természetbeni segély. És végül a debreceni unitárius egyházra 1000 P készpénzsegély. — Az egyházak által fenntartott iskolák segélyezése címtétel alatt, az 1944. évre összesen 436,421 P van beállítva; az előző évi költségvetési tétellel szemben több 60,731 P-vel. Ebből a református elemi iskolákat összesen 231,846 P illeti; a róm. kath. elemi iskolákat 21,800 P, a gör. kath. elemi iskolákat 4042 P, az ág. ev. elemi iskolákat 18,885 P, a református Dóczi-leánynevelőintézetet 36,812 P, a református Kollégiumot 89,273 P. Végeredményben a nemes város, a költségvetés zárótételeinek összesített számadatai szerint: közoktatás, közművelődés, vallás címen 1944. évre 1.574,756 P-t irányozott elő. Tehát több mint évi másfélmillió pengőt. (Több az előző évinél 244,930 P-vel.) Nagy elismerés jár érte!

Tandíjfitetés az 1943—44. iskolai évben. A nyári szünetnek meghosszabbítása folytán megrövidített tanév kapcsán felmerült a nagyközönség körében a kérdés, hogy a tanév későbbi kezdése miatt van-e helye a tandíj elengedésének vagy mérséklésének? A vallás- és közoktatásügyi miniszter állást foglalt a kérdésben és az ezzel kapcsolatos beiratási és egyéb díjak fizetésének kötelezettsége független attól, hogy a tanuló mennyi ideig jár iskolába. A tandíj egész iskolai évre egységesen és egy összegben van megállapítva még akkor is, ha azt részletekben lehet fizetni. Meg kell fizetni az egész tandíj összegét akkor is, ha a tanuló betegség vagy egyéb ok miatt ideiglenesen nem jár iskolába, de meg kell fizetni akkor is, ha az iskola ideiglenesen, pl. tüzelőhiány, járványos betegség vagy egyéb ok miatt nem működik.

Plakátmissziót indít meg a Magyar Vasárnapi Iskolai Szövetség. Evangéliumi szellemben fogalmazott plakátokat függesztenek ki megfelelő helyekre, hogy így hívják fel az emberek figyelmét a lelki élet legfontosabb kérdéseire.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5000—1943. szám. TÁRGY: Egyházkerületi közgyűlés és bizottsági ülések ideje.

EMLÉKEZTETŐ.

Amint már a múlt hó 11-i körlevelemben is közöltem, ezúton is értesítem a közgyűlési és bizottsági tag urakat, hogy egyházkerületünk ezévi rendes közgyűlését november 24. (szerda) és 25. (csütörtök) napjaira tűztük ki arra az esetre, ha Urunk Istenünk erre csendességet és békeséget ad.

Megelőzőleg: november 8-án (hétfő) délelőtt 1/2⁹ órakor középiskolai tanügyi bizottsági, 12 órakor sajtóalapú bizottsági, délután 1/4 órakor missziói bizottsági; nov. 9-én (kedd) délelőtt 1/2⁹ órakor kollégiumi igazgatótanácsi, 12 órakor közalapú bizottsági, 1/2¹ órakor magyar református segélyegyleti, délután 1/4 órakor jog- és pénzügyi bizottsági; nov. 10-én (szerda) délelőtt 1/2⁹ órakor népiskolai tanügyi bizottsági, 12 órakor diakóniaügyi bizottsági; nov. 22-én (hétfő) délelőtt 9 órakor esetleg egyházkerületi bizottsági; nov. 23-án (kedd) délelőtt 1/2⁹ órakor egyházkerületi bírósági ülést, délután 1/4 órakor esperes-gondnoki értekezletet, nov. 24-én (szerda) reggel 8 órakor lelkészszentelést; nov. 25-én (csütörtök) délelőtt délelőtt 1/2⁹ órakor egyházkerületi tanácsulést tartunk.

Debrecen, 1943 november 3.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

4678—1943. szám.

TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

FELHÍVÁS.

Zolnai Imre m. kir. pénzügyőri I. o. vigyázó kuntapolcai (fővámhivatal) lakos kérelmére elrendelem nagyanyjának Váradai Zojna születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

Váradai Zojna 1880-ban kötött házasságot Kunhegyesen s akkor 19 éves volt, tehát születése 1861 körül történni lehetett. Valószínű, hogy születési helye Kunhegyes környékén volt.

Az anyakönyvi bejegyzés megtalálása esetén kérelmező értesítendő.

Debrecen, 1943 november 4.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban közzé kell tenni és a Kiadóhivatal címére (Debrecen, Kálvin-tér 17., Püspöki hivatal, Postafiók 65.) kell beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 pengő.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

4939—1943. sz.

Pályázat

a máramaros-ugocsi református egyházmegyébe kebeleztet. elhalálozás folytán megüresedett *técsői református lelkipásztori* állásra. A lelkész javadalma: A parókián tisztes lakás, tágas udvar, fa- és szekérszinnel, sertés-, baromistállokkal ellátva. A temető kert használata. 13 kat. hold szántóföld, 20 kat. hold rét, melynek adóját az egyházközség fizeti. Készpénz 1800 K, azaz Ezernyolcszáz aranykorona, mely az egyház pénztárából havi előleges részletekben fizetetik. Temetési stóla. Apafi-féle sosalapítvány jövedelme Pálosremete lelkigondozásáért évi 618'65 pengő. 26 öl tűzifa. Legeltetési jog az állandó legelőn 7 hold föld után. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 59,336—1942. II. sz. a. kelt rendeletével évi 544, Ötszáznegyvennégy pengő fuvar költséget engedélyezett s ugyanakkor a lelkészi kongruát évi 1793'88 P-ben, azaz évi Egyezerhatszázkilencvenhárom pengő és 88 fillérben állapította meg.

Debrecen, 1943 október 30.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A *hódmezővásárhelyi* református leánygimnázium igazgatótanácsa pályázatot hirdet a helyettes vagy rendes *tanárral* azonnal betöltendő testnevelési tanszékre. Javadalmas az állammal azonos. Pályázhatnak protestáns vallású okleveles testnevelési tanárok. A felszerelt pályázati kérvények november 15-ig küldendők be az igazgatótanácshoz címezve, a református leánygimnázium igazgatóságához, Hódmezővásárhelyre.

A *dombrádi* református iskolaszék katonai szolgálatot teljesítő tanítójának helyettesítésére *helyettes tanítót* keres. Kötelesség: az V. osztály tanítása. Fizetés törvényszerű és lakbér. Pályázati határidő: 8 nap.

A *gáborjáni* református egyházközség *kántortanítói* állására 21 napos határidővel pályázatot hirdet. Nők is pályázhatnak.

Kaba református egyházközség pályázatot hirdet 14 tanerős iskolájánál lemondás folytán megüresedett *I. sz. tanítói* állásra. Javadalom: 16 kat. hold szántóföld, 1 kat. hold kaszáló, 737'90 P változatlan készpénz, fizeteskiegészítő államszegély, természetben lakás. Kötelessége: a reábizott osztály vagy osztályok vezetése, belmissziói munkában segédkezés. Abban az esetben, ha ez az állás helyben működő tanítóval töltenék be, az így megüresedő állásra is pályázatot hirdetünk. Ennek javadalma: 20% helyi javadalom, megfelelő kiegészítő államszegély és törvényes

lakbér. Kötelesség: ugyanaz. A pályázók jelezzék, hogy mindkét állásra történik-e a pályázat, mert a választási határidő leteitével a sorválasztás útján megürit állást azonnal betöltjük. Kérvények ajánlva a Szolgálati Pragmatika 136. §-ában előírt okmányokkal, származási és orvosi bizonyítvánnyal felszerelve Református Lelkészi Hivatal, Kaba címre küldendők. Határidő: 21 nap. Csak nőtanítók pályázzanak. Költőkodési segítyt adunk.

Tiszaszentimre református iskolaszéke pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *tanítónői* állásra 21 napos határidővel. Javadalom: természetbeni lakás kerttel, 20%-os helyi hozzájárulás, többi államszegély. Kötelessége a reábizott osztály vagy osztályok vezetése, belmissziói munkában segítkezés és az összes leányosztályokban a női kézimunka tanítás. Állás választás után azonnal elfoglalandó, azonban a VKM úr engedélye elnyerésétől feltételezetten fog betölteni, ebből kifolyólag megválasztott az egyházzal szemben semmi igényt nem támaszthat. — Kellőleg felszerelt kérvények Református Lelkészi Hivatal, Tiszaszentimre küldendők.

Máv-menetrend.

Érvényes 1943 november 1-től.

SZEMÉLYSZÁLLÍTÓ VONATOK INDULÁSA			SZEMÉLYSZÁLLÍTÓ VONATOK ÉRKEZÉSE		
Debrecenből			Debrecenbe		
indul	hová	érkezik	indul	honnan	érkezik
0-40	Budapest nyugati	8-20	20-10	Budapest nyugati	2-49
3-2	Budapest keleti	10-25	23-46	Csap	3-10
4-15	Nyíregyháza	5-35	2-05	Nyíregyháza	3-10
4-15	Ungvár—Uzsok	14-14	23-40	Máramaros-sziget—Szatmárnémeti (átsz. seb.)	4-37
4-47	Budapest n. (sebes)	9-30	6-01	Püspökladány	7-10
5-00	Körösmező	16-24	5-51	Nyíregyháza	7-14
5-05	Nagyléta-Vértes	6-06	4-48	Nagyvárad	7-20
5-08	Füzesabony	8-41	6-16	Nagyléta-Vértes	7-20
5-27	Nagyvárad	7-45	6-16	Érmihályfalva	7-27
5-48	Tiszalök	8-10	5-25	Tiszalök	7-41
6-20	Nyíregyháza	7-40	4-51	Tiszafüred	7-50
8-20	Budapest kei. (gysin.)	11-00	7-37	Derecske	8-10
9-10	Nagyléta-Vértes	11-10	6-15	Ungvár (simultó)	8-18
12-29	Körösmező (sebes)	19-47	5-24	Csap	9-02
12-35	Nyíregyháza (sebes)	13-32	7-51	Nyíregyháza	9-02
12-35	Csap	16-29	3-23	Máramaros-sziget	11-01
14-20	Püspökladány	5-29	9-20	Tiszalök	11-35
14-40	Füzesabony	18-08	7-20	Budapest nyug. (seb.)	12-10
14-52	Tiszalök	17-08	9-40	Füzesabony	13-00
14-53	Nyíregyháza	16-16	12-31	Nagyléta-Vértes	14-11
14-53	Csap	18-35	12-04	Csap	15-20
15-25	Máramaros-sziget	22-31	14-23	Nyíregyháza (sebes)	15-20
15-34	Nagyvárad	18-01	8-36	Körösmező (sebes)	15-24
15-40	Budapest nyug. (seb.)	20-25	14-45	Nagyvárad	17-24
16-35	Nagyléta-Vértes	17-42	17-10	Nyíregyháza	18-25
19-00	Ungvár (Árpád)	21-07	17-24	Érmihályfalva	18-38
19-06	Püspökladány	20-15	17-30	Püspökladány	18-39
19-10	Érmihályfalva	20-27	16-15	Budapest kei. (gysin.)	18-57
19-12	Nagyvárad	21-37	18-51	Nagyléta-Vértes	19-58
19-18	Tiszafüred	22-26	18-59	Tiszalök	21-16
19-27	Tiszalök	21-48	19-28	Nagyvárad	21-44
19-30	Nyíregyháza	20-51	19-00	Füzesabony	22-23
19-30	Csap	23-03	18-00	Budapest nyug. (seb.)	22-31
19-30	Ungvár—Hajasd.	23-07	17-35	Püspökladány—Budapest kei. (átsz.)	23-04
22-41	Szatmárnémeti—Körösmező (átsz. seb.)	9-23	21-55	Püspökladány	23-04
22-56	Nyíregyháza	0-18	17-55	Ungvár	23-25
			22-05	Nyíregyháza	23-25
			13-00	Körösmező	23-43

TARTALOM:

Lukács László: Sors és történelem
Zoltai Lajos: Debrecen és a Komáromi Csipkés György bibliafordítása
Szeremley Béla: Népszerű biblia
Hírek az egyházmegyéből — Irodalom — Krónika — Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetések — Máv-menetrend — Hirdetések

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1943—2548.

TANKÖNYVEK, FÜZETEK, ISKOLASZEREK

LEGNAGYOBB RAKTÁRA

Méliusz

KÖNYVKERESKEDESBEN
Debrecen, Ferenc József-út 26

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

DEBRECENI FIÓKJA

Piac-utca 45-47. Telefon: 23-70, 23-71.
FOGLALKOZIK A BANKÜZLET MINDEN ÁGÁVAL.

DEAK FERENC úriszabó, magyar ruha készítő és papiszabósága. **Hódmezővásárhely**, V., Kálmán-utca 1c sz.
Az országos híró Szántó L.-nek 1935 óta haláláig volt palást-, tógakészítő mestere. Készítik ORLE-formába szövetselyempalástot, süveget, tógát, övet, papi mellényt. Régi felújítók. Felvidéki, erdélyi Tiszteletes Uraknak nem ORLE-formájú palástjait mérsékelt áron átalakítom ORLE-formába. Elismerő és ajánlólevelekkel, mintákkal szolgálók. Pontos időben, portómentesen szállítok elismert finom anyagokból és szép munkával. Református Iparos.

Lelkesz urak figyelmebe!!!
ÖZSÁSSY JÓZSEF építési vállalkozó templomépítési, tatarozási és tervezési vállalata tájékoztató költségvetésekkel, tervekkel, szaktanácsokkal díjmentesen szolgál, helyszíni leutazik.
Kálvinista cég!
Vállalati összegének 2-5%-át a református lelkészárva javára adja Számos elismerő és kitüntető bizonyítvány.

Tiszalök.

Postafiók 11.

Belvárosi Takarékpénztár Rt. fiókja, Debrecen
Ferenc József-út 53. Telefon: 28-40, 19-52.
Foglalkozik a banküzlet minden ágával:
betétek elhelyezése kölcsönök felosztása
értékpapírok vétele és eladása.

REFORMÁTUS
**PAPI
PALÁST
ÉS SÜVEG**
KÉSZÍTÉSE
ELSŐRENDŰ
KIVITELBEN
**FÉNYES
ILONA**
RIMASZOMBAT

A Kollégium felsegítésére történt megajánlások és befizetések.

Postatakarékpénztár útján befolyt 1943 aug. 12-től okt. 12-ig

Milák Jenő, Mándok 1943. évre	12— (36—)
Dr. P. I., Debr.	10— (40—)
Sütő Dezső, Tiszabökény 1942-re	50— (100—)
Dr. Mező Sándor főügyész h., Debrecen	50— (100—)
Református egyház, Battonya	15— (30—)
Kézy György reform. segédlelk., Fgyarm.	15— (30—)
Ref. egyh., Makó 1943-ra	300— (900—)
Madarász József lelkész, Nádudvar	50— (250—)
Reform. egyház, Búdszentmihály	100— (300—)
Dr. Vértessy István orvos, Harta	30— (45—)
Református egyház, Békéscsaba	50— (150—)
Koppányi Gyula lelkész, Békéscsaba	60— (180—)
Református egyház, Szentpéterszeg:	
Fekete Gusztáv lelk. 4 P, Mártonffy	
Béla tanító 4 P, Kathó István tanító	
2 P, özv. Zitás Istvánné tanítónő 2 P,	
Fekete Gusztávné tanítónő 2 P	14— (42—)
Vitéz Szunyogh Rudolf, Érsemjén	180—
Kovács József, Szombathely	6— (84—)
Pethő Ferenc ny. ref. ig. tan., Tiszalök	12— (304—)
Kiss Károly lelkész, Nagyvárád	40— (160—)
Dr. Joó István, Debr., Péterfia-u. 15.	40— (640—)
Dr. Fráter László alispán, Berettyóújfalú	10— (155—)
Fodor József reform. lelkész, Fvásárhely	50— (300—)
Református egyház, Fugyivásárhely	20— (60—)
Molnár Elemér ref. tanító, Kocsord	8— (26—)
Soós Dezső ref. ig. tan., Tiszapalkonya	4— (48-20)
Török István ny. tan., Orosháza	12— (32—)
Nagy László v. o. lelk., Kisújszállás	8— (52—)
Református egyház, Darvas	30— (110—)
Községi Tanítótestület, Balmazújváros	42— (470—)
Kóli Jeremiás, Hajdúhadház	10— (170—)
Kaba: Református egyház	150— (400—)
Első Leányegyesület	20— (30—)
" Második Leányegyesület	20— (30—)
" Református Nőegylet	20— (40—)
" Keresztyén Ifj. Egyesület	10— (20—)
Református egyház, Kunmadaras	75— (225—)
Református Tanítótestület, Hajdúszovát	57-05 (268-95)
Csajághy Károly ny. kir. tsvszéki eln.,	
Veszprém	40— (120—)
Molnár János ig. tan., Debr. Bihar-	
szentjánosi egyh. alapjára	14— (112—)
Gönczy Béla lelk., Vésztő, Jub. alapra	50—
Kisújszállási reform. egyház 1943-ra	300— (900—)
Losonczy Endre lelk., Hódmezővásárhely	40— (700—)
Sütő Zoltán ny. kánt., Törökszentmiklós	15— (30—)
Ref. egyház, H.-szoboszló lelk. beikt. ppénz	147—
Papp Gábor lelkész, Köröstarcsa	8— (116—)
Vargha Béla, Debrecen	10— (170—)
Sörös István ceetgyáros, Hajdúhadház	250— (350—)
Sallay Lajos ref. lelk., Szentjobb	30—
Szabó Dániel lelk., Ref.-kovácsháza	80— (200—)
Ref. egyház, Reformátuskovácsháza	80— (200—)
Kiss Sándor ref. lelkész, Bilke	10— (30—)
Czirják Géza lelkész, Turkeve	20— (310—)
Dr. Papp Géza lelkész, Kaba	50— (150—)
Ref. Tanítótestület, Dévaványa	30— (95—)
Batta Zoltán lelkész, Mándok	24— (72—)
Református egyház, Mándok	30— (90—)
Bertha Jenő ügyvéd, Nagykálló	100— (200—)
Turóczy László vallástanár, Békés	65-82 (150-92)
Papp K. Jenő lelkész, Tiszakanyár	30— (90—)
Dr. Kőkényessy András, Derzstomaj	22-14 (46-14)
Református egyház, Királyháza	20— (40—)
Dr. Sárkány Lajos lelkész, Királyháza	100— (150—)
Református egyház, Körösnagyborsány	20— (60—)
Református egyház, Anares	30— (90—)
Deák Lajos ref. lelkész, Petneháza, (30 P	80— (140—)
megajánlásokon felül még 50 P)	

Református egyház, Matoles	20— (60—)
Kerekes Gyula, Matoles	20— (60—)
Óry Zoltán lelkész, Kakszentmárton	20—
Babus Gyula lelkész, Nagylónya	20— (60—)
Református egyház, Nagylónya	30— (90—)
Református egyház, Cégénydányád	40— (104-16)
Király István lelkész, Cégénydányád	20— (30—)
Református egyház, Hajdúhadház	200— (600—)
Boruzs Lajos lelkész, Kiskereki	30— (60—)
Református egyház, Kiskereki	50— (100—)
Dr. Telegdy Lajos ügyvéd, Békés	250— (750—)
Kovács József vez. jegyző, Hajdúhadház	20— (60—)
Báró Vay László, Budapest egyh. ker. főg.	600— (900—)
Szép Kálmán lelkész, Túrterebes	30—
Református egyház, Lázári, Szatmár m.	25— (50—)
Belhivatalnokok és presbiterek, Lázári	86-14
Kovácsy Kálmán, Debr. Magoss Gy.-tér 6.	15— (195—)
Dr. Gál Lajos lelkész, Tiszaföldvár	100— (300—)
Református egyház, Tiszaföldvár	300— (900—)
" " Patóháza	20—
" " Érkeserű	40— (80—)
" " Doboz	100—
" " Vasmegyer, 1943-ra	30— (70—)
Fekete Lajos lelk., Vasmegyer, 1943-ra	40— (100—)
Református egyház, Tiszainoka	200— (300—)
Bagoly Bertalan lelkész, Nagyszalonta	100— (200—)
Kiss Károly lelk., Nyárad, Ráday G.-u. 16.	40— (200—)
Varga Ferenc lelkész, Porcsalma	50— (100—)
Vajó Zoltán lelk., Körösnagyborsány	10— (30—)
Dienes László, Nábrád	30— (90—)
Református egyház, Nábrád	20— (40—)
Orth Imre lelk., Biharpüspöki	15— (60—)
Református egyház, Sáp, 34 presbiter	273—
Némegy Lajos, Gyula	12— (60—)
Református egyház, Szeghalom	160— (480—)
Kósa Zsigmond ref. lelk., Győrtelek	25— (75—)
Vitéz Szentgyörgyi Lajos ny. altábn., Debr.	10— (55—)
Református egyház, Kishódos	50— (150—)
Bartha György lelk., Békéssámsón	30— (90—)
Református egyház, Hermánszeg	10— (30—)
Sárközi István lelk., Hermánszeg	5— (15—)
Hangya Szövetkezet, Hajdúhadház	285—
Molnár Lóránt lelkész, Értarcsa	200—
Dr. Vozáry Aladár orsz. gy. képvis., Munk.	100— (1000—)
Református egyház, Munkács	70— (372-20)
" Értarcsa	20—
Tokaji Gyula lelkész, Okány	5— (15—)
Szakmáry István tanító, Kunmadaras	4— (58—)
Némethy Károly ref. lelkész, Keszthely	120— (360—)
Magosliget: Egyház	10-10
Porzolt Lajos lelkész, Magosliget	20-20 (40-20)
Egyház, Turkeve megajánlás	100— 400—
Koll. nap és perselypénz	395-55 (1171-50)
Szűts Antal ref. lelkész, Kismajtény	100—
Református egyház, Kismajtény	50—
" Nagyhódos	10— (30—)
Jánossy Imre ref. lelk. 1941/43. Nagyhódos	75—
Reform. lelkészi hivatal, Huszt	200— (600—)
Balogh Mátyas ref. lelkész, Békés	100— (220—)
Református egyház, Nyírmártonfalva	25— (75—)
Janó István, Kisújszállás	50— (150—)
Református egyház, Benk	25— (75—)
Összesen 8.387—	

Kollégiumi pénztárba fizettek 1943 szept. 2-ókt. 26-ig.

Veress Bálint nyug. lelkész, Debr.	10— (205—)
Dr. Rásó Gyula főszolgabíró	20—
Nagy Balázs segédlelkész, Csépa	50— (113-87)
Dr. Újvárosy Lajos közjz. Hbősörm.	1.000—
Szárzaberekéi egyház	59— (84-60)

Reform. tanítók, Büdsszentmihály	20—*
Oláh Sándor esperes, Nagybánya	50— (100—)
Tiszakanyár egyház	30— (110—)
Egy a 40 közül	40— (510-66)
Kovács Gyula lelkész, Szamosdara	30—
Baktalórántháza, egyház	700— (1000—)
Turricsei egyház	20-10 (60-30)
Vadon Béla, lelkész Derecske	150—
Vadai Béla esperes, Élesd	32-50 (62-50)
Sértő Rádics István lelk., Mezőberény. Szappanos Sándor koll. ir.-tiszt (F. 877. tábori postaszám)	25— (45—)
Csernák Béla, Nagyvárád	100— (210—)
Pettyén egyház	50— (553-20)
Dr. Bertók Lajos tanár, könyvker., Debr. Fehér László missz. lelkész, Kaba	20—
Volentik Sándor tápint. számla 1%-a	150— (210—)
Dr. Révész Imre püspök	25—
Dr. Péter Zoltán koll. igazgató	1-30 (36-21)
Dr. Bartók Jenő lelkész, Nyíregyháza	106— (1193-42)
Siter egyház	30— (90—)
Gombás András tanító, Büdsszentmihály	60— (120—)
Mészáros Károly tanító, Büdsszentmihály	50—
Szabó András tanító, Büdsszentmihály	5— (15—)*
Nyírbogdányi egyház	5— (15—)*
Uray Sándor reform. lelkész, Debrecen Fancsikai egyház	50— (150—)
Csaholci egyház	30— (44—)
Oláh Béla lelkész, Biharugra	10-10 (30-20)
Magyarcsanád egyház	100— (150—)
1933-ban végzett theologusok 10 éves találkozó alkalmával**	10—
Fekete Antal lelkész, Józsefháza	340—
Mezőberényi egyház	10—
Bokros István lelkész, Sarkadkeresztúr	30— (80—)
Özv. Balogh Istvánné, Debr., Kossuth-u. férje elhunytának évfordulóján	40— (60—)
Palágyi István lelkész, Beregsurány	1,000—
Református egyház, Beregsurány	30— (90—)
Református egyház, Danesháza	50— (150—)
Ballay Aladár, lelkész Danesháza	10— (30—)
Dr. Veress Sándor, Balsa	20— (60-20)
Csernák Béla vez. lelkész, Nagyvárád	35— (135—)
	50— (603-20)

Összesen 4,709—

* Az előző nyugtázásunkban (L. Prot. Lap 37. számához csatolt melléklet 3. oszlopában közöltük az új megajánlások közt a büdsszentmihályi tanítók 120 P-s megajánlását. A közölt 120 P-t azóta teljesen befizették. Az első 85 P-t „büdsszentmihályi elemi iskolák” címmel nyugtáztuk ugyanott 2. hasáb alulról 20. sorban, a többit ezen a lapon * alatt.

** Az 1933-ban végzett theologusok tízéves találkozója alkalmából 340 P-t befizettek a következők: Pótor Sámuel (Csenger) 60, Jakab István (Nagyecsed) 20, Bodnár Péter (Zsurk) 20, Erdős Károly (Debrecen) 20, Csávás Sándor (Bojt) 30, Kállay Imre (Hajdúnánás) 20, Szűcs András (Nagyszekeres) 20, Tóth István (Mezőhegyes) 20, Szónok Béla (Kékese) 20, Balázs Ernő Csaba (Bodrogolaszi) 20, Szőke Mihály (Mezőtúr) 20, Mauritz Gyula (Szirma) 20, Batta László (Szatmárnémeti) 20, Csontos Jenő (Hencida) 10, Szakács József (Nyírparasznya) 20 P-t. Ezenkívül megajánlottak összesen 140 P-t a következők: Dr. Rác Jenő (Debrecen) 20, Seri András (Nagykőrös) 60, Vadon Sándor (Matóles) 50, Hadházy Lajos (Nyíregyháza) 10 P-t.

ÖSSZEGEZÉS :

Előző nyugtázásunk szerint	187,346-15 P
Postaképtár útján aug. 12—okt. 12-ig	8,387— P
A kollégiumi pénztárba szept. 2—okt. 26-ig	4,709— P
Összesen 200,442-15 P	

Tehát az akcióra magára adott adományok összege most már meghaladta a 200.000 P-t. November hó folyamán a befizetés megkönnyítésére befizetési lapokat küldünk a megajánlóknak s kérjük, hogy dec. 31-ig az 1943. évre szóló részleteket szíveskedjenek beküldeni.

Külön alapítványokra fizettek :

Dr. Veress István-alapra :	
Hajdúhadházi tanítók	12— (36—)
Csász Ferenc 3 (6), U. Kiss Gyula 3 (6), Csíha Gábor 3 (6), Szabó József 3 (18).	
Törökszentmiklósi tanítók	15— (55—)

Erdős Lajos 3 (9), Sütő Zoltán 3 (9),
Butyka Béla 3 (9), Újhelyi Mihály
3 (9), Tóth Béla 3 (19).

Zagyva László tanító, Sárrétudvari	20—
Gulyás Mihály tanító, Gyulavári	50—
Hangya Szövetkezet, Gyulavári	100—
Jakucs István c. koll. ig. koszorúmegv. c. Reform. Kollégium koszorúmegv. címen	20— 50—

A Dr. Veress István-alapra összesen 267— (1573-42)

Dr. Erdős Károly egy. tanár saját alapra 61— (184—)

összes befizetése . . . . . 745—

Szabó Zoltán esperes saját alapra . . . . . 400— (1187-80)

1922-ben érettségizettek alapjára : . . . . . (1000—)

Dr. Balogh Ádám ig. főorv., Rszomb. . . . . 100—

Özv. Gál Ferencné alapítványra (Dr. Péntes Mihály, Hajdúnánás) 420-05

Dr. Kun Sándor saját alapra . . . . . 100— (639-95)

Összesen 1,348-05

1943 aug. 30-ig befolyt . . . . . 20,207-60 P

Mai napig összesen . . . . . 21,555-65 P

Végösszeg az akcióra és külön . . . . .

alapokra . . . . . 221,997-80 P

Új megajánlások.

Szép Kálmán lelkész, Turterebes megajánl két évre összesen : 300 P-t. Ezeket írja :

„Én is a debreceni Kollégium diákja voltam, mint hittanhallgató. A Kollégiumnak köszönhetem, hogy egykor boldog reménnyel — Isten kegyelmében nagy bizalommal indultam neki az életnek. Az Örökkévaló úgy látta jónak, hogy mindeddig nagyon küzdelmes volt a lelkészi szolgálatom : egy-egy idegen tengerbe ékelte kis szigeten, egy-egy pusztulni indult kicsiny egyházban — a református Sionért és magyar véreinkért. S hogy szolgálatom küzdelmei, sőt veszedelmei közt (bolsevizmus, román internálás, fizetés-nélküliség, határszéli helyzet, elszegényítő román politika . . . stb.) megállhattam, a rám bízott kincseket, az ősi örökségeket Isten segítségével megtarthattam oly viszonyok közt és oly időkben, mikor a befelé könnyhullatás volt a kenyerem, Isten és az édesanyám után a Kollégiumtól kapott lelki örökségnek köszönhetem. Nagyon fáj a szívem, hogy nagyobb adományösszeggel nem fejezhetem ki hálámat a Kollégium iránt, de egyike vagyok azoknak az áldozatoknak, kiket a román kíméletlenség kifosztott. A jelenben pedig családommal együtt nehéz anyagi helyzetben vagyok, mivel nagyon szerény lelkészi fizetésemből két fiúgyermekem kell házon kívül taníttatnom s egy leány-gyermekről is gondoskodnom.”

Fekete Lajos lelkész, Vasmegyer 1944-től évi 30 P helyett évi 60 P, 4 évig 240 P.

Egyház : Vasmegyer 1944-től évi 20 P helyett évi 40 P, 4 évig 160 P.

Fekete Lajos : „Szükséges — úgy gondoljuk — lépést tartani a megváltozott viszonyokkal és segítségére sietni mindnyájunk drága, közös kincsének, a debreceni Alma-Mater-nek.”

Kakszentmárton : Öry Zoltán lelkész 5 éven át évi 20 P = 100 P.

Jánossy Imre református lelkész, Nagyhodos, 7 évre évi 25 P = 175 P.

„A Kollégiumnak négy évig voltam, mint debreceni theologus, diákja és azután egy évig mint esküdtfelügyelője. Amióta Püspök urunk a Kollégium megsegítésére akciót indított, mindig érzem az elkötelezettséget aziránt, hogy azt a sok, anyagiakban is megnyilvánuló segítséget, amit a Kollégiumtól nyertem, megháláljam. Sajnos, anyagi helyzetem, miután a háború kellős közepén kellett megkezdenem az önálló életet, s amellet még családot is alapítani stb. stb., megakadályozott abban, hogy a bennem élő indíttatásokat valóra is tudjam váltani.

Ebben az évben könnyült egy kicsit a teher rajtam : sietek is ezt az időt felhasználni arra, hogy kifejezésre juttassam hálámat az öreg Kollégium iránt és felajánlok a segélyakcióra évi 25 P-t, amelynek visszamenőleg három évre eső részét, 75 P-t a mai napon postára is tettem.

Jól tudom, hogy ez az összeg kicsi, nagyon elenyésző ahhoz az anyagi segítséghez, amit nekem a Kollégium nyújtott diákéveim alatt, de talán adni fog a Mindenható az elkövetkező években lehetőséget arra, hogy a felajánlott összegnek többszörösét is elküldhessem a Kollégiumnak.”

A megajánlásokat és befizetéseket hálásan köszöni a Kollégium igazgatósága.

Debrecen, 1943 október 26.

Jakucs István,

c. koll. igazgató.